

ANALİZ

HAZİRAN 2014 SAYI: 100

KÜRESEL EKONOMİ "TAZE" BİR SOLUK ARARKEN

HOŞÇAKAL "BRIC", MERHABA "MINT"

HATİCE KARAHAN

KÜRESEL EKONOMİ “TAZE” BİR SOLUK ARARKEN

HOŞÇAKAL “BRIC”, MERHABA “MINT”

HATİCE KARAHAAN

COPYRIGHT © 2014

Bu yayının tüm hakları SETA Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı'na aittir. SETA'nın izni olmaksızın yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama, vd.) yollarla basımı, yayını, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Kaynak göstermek suretiyle alıntı yapılabilir.

Tasarım ve Kapak: : M. Fuat Er
Uygulama : Ümare Yazar
Baskı : Turkuvaz Matbaacılık Yayıncılık A.Ş., İstanbul

SETA | SİYASET, EKONOMİ VE TOPLUM ARAŞTIRMALARI VAKFI

Nenehatun Caddesi No: 66 GOP Çankaya 06700 Ankara TÜRKİYE
Tel:+90 312.551 21 00 | Faks :+90 312.551 21 90
www.setav.org | info@setav.org | @setavakfi

SETA | İstanbul

Defterdar Mh. Savaklar Cd. Ayvansaray Kavşağı No: 41-43
Eyüp İstanbul TÜRKİYE
Tel: +90 212 395 11 00 | Faks: +90 212 395 11 11

SETA | Washington D.C. Office

1025 Connecticut Avenue, N.W., Suite 1106
Washington, D.C., 20036 USA
Tel: 202-223-9885 | Faks: 202-223-6099
www.setadc.org | info@setadc.org | @setadc

SETA | Kahire

21 Fahmi Street Bab al Luq Abdeen Flat No 19 Cairo MISIR
Tel: 00202 279 56866 | 00202 279 56985 | @setakahire

İÇİNDEKİLER

ÖZET	7
GİRİŞ	8
BRIC EKONOMİLERİ: GENEL BİR BAKIŞ	8
BRIC ÜLKELERİNDE EKONOMİK KONJONKTÜR	12
MINT EKONOMİLERİ: GENEL BİR BAKIŞ	15
MINT ÜLKELERİNDE EKONOMİK KONJONKTÜR	18
SONUÇ: KÜRESEL EKONOMİDE "TAZE" BİR SOLUK	23

YAZAR HAKKINDA

Hatice KARAHAN

1999 yılında Boğaziçi Üniversitesi İşletme Bölümü'nden mezun oldu. 2001 yılında Boğaziçi Üniversitesi İktisat Bölümü'nden yüksek lisans derecesi alarak doktora çalışmalarını yapmak üzere ABD'ye gitti. 2006 yılında Ekonomi doktorasını tamamladığı Syracuse University'de çeşitli ekonomi dersleri vermenin yanı sıra, Center for Policy Research bünyesinde araştırmacı olarak çalıştı. 2010-2012 yılları arasında MÜSİAD'da Genel Sekreter Yardımcısı ve Ekonomi Danışmanı olarak görev yaptı. Türkiye Ekonomisi, kalkınma, enerji, Ar-Ge ve istihdam alanlarında birçok ulusal ve uluslararası yayın yapan Karahan, 2012'den bu yana çalışmalarını TÜBİTAK'ta sürdürmektedir. Halen İstanbul Bilgi Üniversitesi Ekonomi Bölümü'nde ders vermekte olan Karahan, ayrıca Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) Ekonomi Danışmanı olarak da görev yapmaktadır.

ÖZET

2000’li yılların başından itibaren yükselen “Büyük Dörtlü” olarak nitelendirilen ve Brezilya, Rusya, Hindistan ile Çin’den oluşan BRIC ekonomileri, son 10 yılı aşkın dönemde gelişen ekonomiler arasında en gözde piyasalar haline gelmiştir. Söz konusu dönemde çift haneli büyüme rakamlarına dahi ulaşan BRIC grubunun son yıllarda zayıflamakta olan performansı ise, bu ekonomilerle ilgili soru işaretlerinin giderek büyümesine sebep olmaktadır.

Bu doğrultuda, milenyumun ilk yıllarından bu yana önemli bir testten geçen BRIC ülkelerinin, çeşitli dinamikler nedeniyle eski günlerine dönemeyeceği kabulü yaygınlaşırken, buna bağlı olarak alternatif piyasa arayışları da gündemden düşmemektedir. Bu arayışlara son dönemde verilen ve dünya çapında ses getiren cevaplardan biri ise, geleceğin 4 yeni ekonomisi olarak adlandırılan ve Türkiye’nin de bir parçası olduğu MINT oluşumudur.

İç dinamikleri büyüme için oldukça avantajlı olarak nitelendirilen ve Meksika, Endonezya, Nijerya ve Türkiye’den oluşan bu grubun, ileriki dönemlerde BRIC’in pabucunu dama atabileceği düşünülmektedir. Bu minvalde MINT ekonomilerinin, BRIC tarafından geçmiş dönemde sergilenen performansa ulaşabilmesi konusunda ne denli başarılı olabileceği, bugün uluslararası piyasalarda en merak uyandıran konulardan biri haline gelmiştir. MINT ülkelerinin, gerek olumlu ekonomik görünümleri, gerekse sahip oldukları cazip nüfus, lokasyon ve emtia avantajlarıyla, gelecek on yıllar içerisinde hatırı sayılır bir kalkınma serüveni yaşayacakları tahmin edilmektedir. Öte yandan grup, ismine ilham veren taptaze fırsatlara kapı açtığı gibi, hiç şüphesiz, ülkeler bazında çeşitli zorlukları da bünyesinde barındırmaktadır.

Bu analiz çalışması BRIC ve MINT ekonomilerini, son dönemdeki gelişmeler ışığında mercek altına almakta ve geleceğe dair beklentileri ortaya koymaktadır. Bunun yanı sıra çalışma, mevcut bilgiler ışığında iki grubu kıyaslayarak yatırımcılar açısından MINT’in nasıl bir yeni soluk olabileceğini tartışmaktadır.

MINT ekonomilerinin, BRIC tarafından geçmiş dönemde sergilenen performansa ulaşabilmesi konusunda ne denli başarılı olabileceği, bugün uluslararası piyasalarda en merak uyandıran konulardan biri haline gelmiştir.

GİRİŞ

Ekonomist Jim O’Neill 2000’li yılların başında ortaya attığı BRIC konsepti ile dikkatleri, yükselmekte olan 4 gelişmekte olan ekonominin üzerine çekmiştir. Brezilya, Rusya, Hindistan ve Çin’den oluşan ve o dönemden itibaren yükselen “Büyük Dörtlü” olarak nitelendirilen BRIC grubu, bu doğrultuda, son 10 yılı aşkın dönemde gelişen ekonomiler arasında yatırımlar açısından en gözde piyasalar haline gelmiştir. Söz konusu dönemde, çift haneli büyüme rakamlarına dahi ulaşan BRIC grubunun son yıllarda zayıflamakta olan performansı ise, özellikle yatırımcılar açısından, bu ekonomilerle ilgili soru işaretlerinin giderek büyümesine sebep olmaktadır.

Bu doğrultuda, milenyumun ilk yıllarından bu yana önemli bir testten geçen BRIC ülkelerinin, çeşitli dinamikler nedeniyle eski günlerine dönemeyeceği kabulü yaygınlaşırken, buna bağlı olarak alternatif piyasa arayışları da gündemden düşmemektedir. Bu arayışlara son dönemde verilen ve dünya çapında en ses getiren cevaplardan biri ise, yine BRIC grubunun mucidi Jim O’Neill’den geldi. O’Neill, 2013 yılının sonunda, geleceğin 4 yeni ekonomisi olarak adlandırdığı ve Türkiye’nin de bir parçası olduğu MINT kavramını ortaya attı.

İç dinamikleri büyüme için oldukça avantajlı olarak nitelendirilen ve Meksika, Endonezya, Nijerya ve Türkiye’den oluşan bu grubun, ileriki dönemlerde BRIC’in pabucunu dama atabileceği düşünülmektedir. Bu minvalde MINT ekonomilerinin, BRIC tarafından geçmiş dönemde sergilenen performansa ulaşabilmesi konusunda ne denli başarılı olabileceği, bugün uluslararası piyasalarda en merak uyandıran konulardan biri haline gelmiştir. MINT grubu, ismine ilham veren taptaze fırsatlara kapı açtığı gibi, hiç şüphesiz, ülkeler bazında çeşitli zorlukları da bünyesinde barındırmaktadır.

Bununla birlikte, hâlihazırda umut vaat eden ekonomik performanslarının, çekici demografik özellikleri ve coğrafi konumlarıyla giderek güçleneceği görüşü doğrultusunda bir çatı altına getirilen bu ülkelerin, gelecek dünya ekonomisi için taze bir nefes olması beklenmektedir. Bu analiz çalışması, 2050 yılında global ekonomide oldukça üst sıralarda konumlanacağı öngörülen MINT ekonomilerini daha yakından tanımayı amaçlarken, aynı zamanda BRIC ekonomilerindeki gelişime de ışık tutmaktadır. Bu bağlamda analiz, BRIC grubuna yönelik mevcut kötümserliğin ve MINT ekonomilerine karşı artan ilginin dinamiklerini incelenmektedir.

Çalışma ilk bölümde BRIC ekonomilerini gerek grup gerekse ayrı ayrı ele alarak, son dönem gelişmelerini ve gelecek beklentilerini ortaya koymaktadır. Analizin ikinci bölümünde ise, MINT grubundaki ilgili ülkelerin ekonomik performanslarının yanı sıra, geleceğe yönelik avantajlar ve dezavantajları irdelenmektedir. Son bölüm ise, bu bilgiler ışığında iki grubu kıyaslayarak yatırımcılar açısından MINT’in nasıl bir yeni soluk olabileceğini tartışmaktadır.

BRIC EKONOMİLERİ: GENEL BİR BAKIŞ

BRIC grubuna dâhil ekonomilerin, 2000’li yıllarda sergiledikleri hızlı ve etkileyici performansla önemli bir yol kat ettikleri, inkâr edile-

mez büyük bir gerçektir. Öncelikle, söz konusu ekonomilerin hepsinin dünya Gayrisafi Yurtiçi Hasıla (GSYH) sıralamasında ilk 10 içinde yer aldığı; bir başka deyişle, küresel ekonominin en büyük oyuncularında geldiğinin altını çizmek gerekir. Bu bağlamda Çin, 2013 yılında ulaşmış olduğu ve 9,2 trilyon dolara yakın milli geliriyle, ABD'den sonra dünyanın en büyük ekonomisi olma sıfatını taşımaktadır. Latin Amerika'nın önde gelen ekonomisi Brezilya ise, 2,2 trilyon doları aşan nominal GSYH düzeyiyle, 2013 yılı itibariyle 7. sıradaki yerini korumaktadır. 2,1 milyar dolar bandındaki milli geliriyle Brezilya'yı takip eden Rusya 8.luk, grubun bir diğer üyesi Hindistan ise 10.luk koltuğuna sahiptir (Tablo 1).

Bu doğrultuda BRIC ülkeleri GSYH açısından önde gelen gelişmiş ülkelerle yarışabilen bir konumda olmakla birlikte, önemli bir refah kriteri olan kişi başına düşen milli gelir seviyelerini de incelemek önem taşımaktadır. Bu açıdan bakıldığında, Çin'in ve özellikle Hindistan'ın, yüksek nüfuslarına bağlı olarak arka sıralara düştüğü tespit edilmektedir. Çin'de 2013 yılı itibariyle 6.747 dolar olarak gerçekleştiği tahmin edilen kişi başı gelir, Hindistan'da ise 1.505 dolar gibi oldukça düşük bir seviyedir. Grup içinde en refah gelir düzeyine sahip ülke 14.818 dolar ile Rusya olurken, Brezilya da 2013 yılında 11.311 dolar düzeyinde kişi başı milli gelir kaydetmiştir.

Kişi başına düşen GSYH, bilindiği gibi, ülkelerin gelir sınıflandırmalarında temel unsur olarak ele alınmaktadır. Bu bağlamda, BRIC ekonomilerinin, grup altında anılmaya başladığı

yıllardan bu yana geçirdiği değişime de değinmek gerekir. Veriler incelendiğinde, Brezilya ve Rusya'nın, 2000'li yılların başında 2000 dolar bandında kişi başı milli gelire sahip olduğu ve Dünya Bankası gelir kategorileri çerçevesinde alt orta gelirli ülkeler olarak tanımlandığı anlaşılmaktadır. Bu dönem içerisinde, Rusya'nın 2011 yılı itibariyle, eşik seviyesi 12.615 dolar olan yüksek gelirli ülke kategorisine terfi ettiği gözlenmektedir. Bununla beraber, diğer bazı gelişmişlik ölçütlerine bağlı olarak, Rusya bugün halen gelişmekte olan ülkeler arasında anılmakta ve gelişmiş ülke olarak tanımlanmamaktadır. Brezilya'nın ise, yine 2011 yılında yüksek gelir eşiğini bir miktar aştığı; ancak ertesi senelerde yaşanan tempo kaybı nedeniyle, sonrasında yeniden bir alt kategoriye geri döndüğü gözlenmektedir.

Öte yandan Çin, düşük gelirli ekonomi kategorisinin en alt düzeylerinde ve 1000 dolar bandında başlamış olduğu bu dönemde, hızlı temposu sayesinde 2010 yılında yüksek orta gelir klasmanına erişmiş; 2013 itibariyle ise tahmini olarak 6.747 dolarlık kişi başı milli gelir kaydetmiştir. 2000'li yıllara, grubun en yoksul ülkesi olarak başlayan Hindistan ise, o dönemde 500 dolar civarı olan kişi başı geliri giderek yükseltmiş; ancak başlangıç noktasının oldukça düşük olması itibariyle 2013 yılında ancak 1.505 dolar seviyesine ulaşabilmiştir. Bununla birlikte, ülkenin 2009 yılında düşük gelirli ekonomi olmaktan çıkıp alt orta gelir grubuna terfi ettiğini belirtmek gerekir. Gruba bu bağlamda son veriler dâhilinde genel olarak bakıldığında, sadece Rusya'nın yüksek gelirli bir ekonomiye sahip olduğu; Brezilya

TABLO 1. BRIC EKONOMİLERİNDE BAŞLICA EKONOMİK GÖSTERGELER (2013)

	Dünya Nominal GSYH Sıralaması	GSYH (milyar \$)	Kişi Başı GSYH (\$)	Net İhracat (milyar \$)	Bütçe Dengesi / GSYH (yüzde)
Brezilya	7	2.243	11.311	2,6	-3*
Rusya	8	2.118	14.818	209	-0,5
Hindistan	10	1.871	1.505	-129	-5,4
Çin	2	9.181*	6.747*	261	-1,7*

Kaynak: TradingEconomics, IMF, TradeMap

*Tahmini veri

ve Çin'in yüksek orta gelirli sınıfa dâhil olduğu; Hindistan'ın ise halen alt orta gelir kategorisinde uzun bir yolunun olduğu anlaşılmaktadır.

Grup ülkeleri ilgili dönemde bu şekilde hızlı bir tırmanış sergilerken, yıllık GSYH büyüme hızları kriz dönemine kadar genel olarak küresel ekonomik büyüme rakamlarının üzerinde seyretmiştir. Ancak istisnai olarak Brezilya'nın, bazı yıllarda dünya ortalamasına eşit değerler sergilediği de belirtilmelidir. Krizden sonra bu trend Çin ve Hindistan tarafından başarıyla devam ettirilirken, Brezilya inişli çıkışlı bir performans sergilemiş; Rusya ise 2011'den sonra küresel ekonominin hızına eskisi gibi yetişememiştir. Dolayısıyla, global finansal kriz öncesinde grup olarak dünya ekonomisinin lokomotifini olma sıfatını kazanan bu ülkeler arasında, son yıllarda sadece Çin ve Hindistan halen ortalamanın üzerinde bir performans kaydetmektedir. Söz konusu bu iki ülkenin de büyüme hızlarında, nispeten yüksek olmasına rağmen gerileme yaşanması, BRIC grubu hakkında soru işaretlerinin artmasına neden olmaktadır.

Global finansal kriz öncesinde dünya ekonomisinin lokomotifini olma sıfatını kazanan BRIC ülkeleri arasında, son yıllarda sadece Çin ve Hindistan halen ortalamanın üzerinde bir performans kaydetmektedir.

Bu noktada, büyüme performansları bir sonraki bölümde detaylı olarak ele alınacak olan bu ekonomilerin diğer ekonomik göstergelerine de kısaca göz atmak faydalı olacaktır. Tablo 1'deki veriler dâhilinde, dış ticaret anlamında Rusya ve Çin'in güçlü verileri göze çarpmaktadır. Sahip olduğu zengin enerji kaynaklarıyla dünyanın en büyük emtia ihracatçılarından olan Rusya ve 2000'lerdeki sıra dışı büyümesini

önemli ölçüde ihracata borçlu olan Çin, küresel ekonomide ilk sıralarda gelen net ihracatçıları arasında yer almaktadır. Brezilya'nın ise, emtia ihracatçısı olarak önemli bir konumda olmasına rağmen, ihracat seviyesine yakın ithalatı nedeniyle, 2013 senesi itibarıyla düşük düzeylerde bir pozitif net ihracata sahip olduğu anlaşılmaktadır. Öte yandan Hindistan ekonomisi, emtiaya bağlı net bir ithalatçı durumundadır. Bu rakamlar, BRIC grubunda dış ticaret açığı anlamında sadece Hindistan'ın dezavantajlı bir konumda olduğuna işaret etmektedir.

Makroekonomik göstergeleri incelerken, ülkelerin kamu maliyesindeki disiplinine bakmak da önem taşımaktadır. Bu anlamda, BRIC ülkelerinin, özellikle gelişmiş ülkelere göre çok daha iyi bir performans sergilediği ifade edilebilir. Bütçe dengesinin GSYH'ye oranı incelendiğinde, Rusya'nın ve Çin'in, eşik olarak kabul edilen yüzde -3 seviyesinin oldukça altında bir düzey kaydettiği açıkça görülmektedir. Bütçe dengesinin yanı sıra kamu borç yüküne göz atıldığında, Rusya ve Çin'in, sırasıyla yüzde 14 ve yüzde 23 civarındaki başarılı oranlarıyla, mali disiplin bağlamında öne çıktığı görülmektedir. Brezilya ise, sınırda seyreden ve makul görülebilir bir bütçe açığı vermekle beraber, yüzde 70'e yakın bir kamu borç yükü taşımaktadır. Grup içerisinde mali disipline dair en olumsuz göstergeler ise Hindistan'a aittir. Bütçe açığı oranında eşğin altında bir performansla imza attığı gözlenen Hindistan ekonomisi, kamu borç yükünde de Brezilya'ya benzer bir tablo çizmektedir.

Hindistan, enflasyonda da grubun en yüksek seviyeye sahip üyesi konumundadır. 2013 yılsonu itibarıyla yüzde 8,1 oranında bir enflasyon oranı kaydeden Hindistan'ı, yüzde 6,5 ile Rusya takip etmektedir. Brezilya ekonomisinde bu dönemde enflasyon yüzde 5,9 olurken, Çin ise, yüzde 2,5 ile grubun en düşük enflasyonuna sahip ülke konumundadır.

BRIC ekonomilerinin genel makroekonomik durumu bu şekilde değerlendirilmekle birlik-

te, bu ülkeleri, MINT grubunun gelecek dönem için ön plana çıkarılmasında önemli bir dinamik olan demografik özellikler açısından da kısaca incelemek faydalı olacaktır. Tablo 2'de de görüldüğü gibi, Çin ve Hindistan'daki yüksek nüfusa bağlı olarak BRIC ülkeleri bugün dünya nüfusunun yaklaşık 3 milyara yakın oldukça önemli bir bölümünü teşkil etmektedir. Bu bağlamda blokun, insan gücü açısından zengin bir kaynağa sahip olduğu ve geçmiş yıllarda da bu avantajından ciddi ölçüde yararlandığı bilinmektedir.

Öte yandan BRIC ekonomilerinin her birinde bundan sonraki dönemde söz konusu avantajın geçerli olacağı söylenemez. Bu bağlamda Çin, uzun yıllardır uygulamış olduğu tek çocuk politikası nedeniyle, nüfus artışında ivme kaybetmektedir. Projeksiyonlar, yakın dönemde eskisine nazaran yavaş da olsa bir süreliğine artmaya devam edecek olan Çin nüfusunun, özellikle 2020'li yıllardan itibaren düşüşe geçmeye başlayacağına işaret etmektedir. Düşüşle birlikte, doğal olarak, 15-64 yaş arası çalışma hayatındaki ağırlıklı yaş grubundaki sayının giderek gerileyeceği öngörülmektedir. Buna bağlı olarak, Çin'de nüfusun yaşlanacağı ve projeksiyonlar¹ çerçevesinde 2050 yılı itibarıyla 1.385 milyon seviyesinde gerçekleşerek sonrasında da azalmaya devam edeceği tahmin edilmektedir. Bir diğer ifadeyle, gelecek on yıllarda Çin ekonomisini, azalan ve yaşlanan bir işgücü beklemektedir. Buradan hareketle, Çin'in, bundan önceki dönemde büyüme yolunda azami şekilde faydalandığı beşeri kaynağın giderek zayıflayacağı söylenebilir.

Çin'e benzer şekilde demografik kayba uğraması beklenen bir diğer BRIC ekonomisi ise Rusya'dır. Hatta Rusya'daki söz konusu kaybın, oldukça yakın bir zaman diliminde gerçekleşeceği ifade edilmelidir. 2013 itibarıyla 143 milyon olan Rusya nüfusunda, çocuk yaşta grubun nüfusu şimdiden gerileme belirtileri sergile-

meye başlamıştır. Tahminler, çok kısa bir süre içerisinde 15-64 yaş grubunda da aşağı yönlü hareketin başlayacağına ve yaşlı nüfusun giderek artacağına işaret etmektedir. Bu minvalde, Rusya nüfusunun 2020 yılına gelindiğinde 140 milyon, 2050 yılında ise 121 milyon seviyesine gerileyeceği öngörülmektedir. Dolayısıyla, Rusya ekonomisinin de, işgücü faktörü anlamında elinin zayıflayacağı ortadadır.

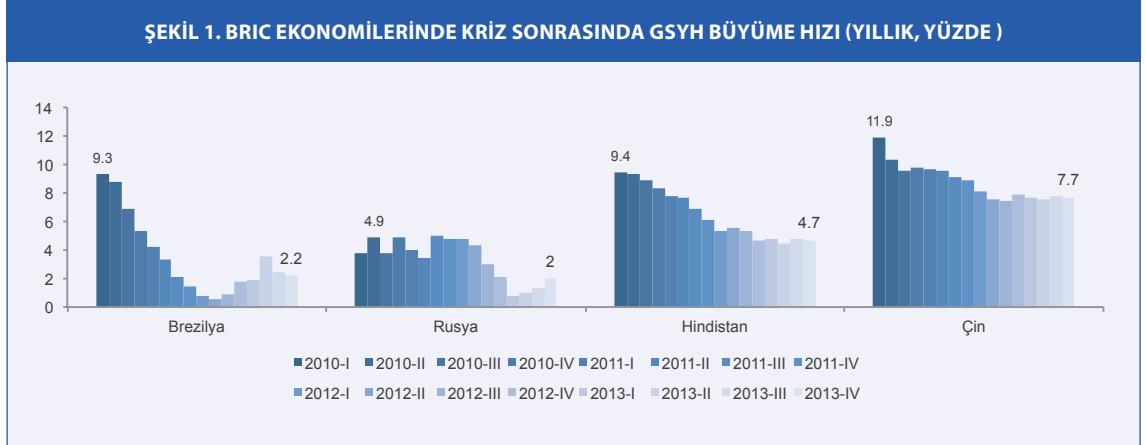
TABLO 2. BRIC EKONOMİLERİNDE NÜFUS (MİLYON)			
	Nüfus Gerçekleşmesi (2013)	Nüfus Projeksiyonu (2020)	Nüfus Projeksiyonu (2050)
Brezilya	198	211	231
Rusya	143	140	121
Hindistan	1.243	1.353	1.620
Çin	1.361	1.433	1.385

Kaynak: IMF, UN

BRIC grubunun diğer iki üyesi olan Brezilya ve Hindistan'da ise, demografik göstergeler daha olumlu bir tablo çizmektedir. 2013 yılında 198 milyonluk bir nüfusa sahip olan Brezilya'nın bu rakamı artırmaya devam edeceği ve 2020 ile 2050 yıllarında sırasıyla 211 ile 231 milyonluk seviyelere ulaşacağı öngörülmektedir. Bununla birlikte, 2030'lu yılların sonlarından itibaren 15-64 yaş aralığında aşağı, 65+ grupta ise yukarı yönlü bir hareket görülmesi beklenmektedir.

Hindistan'ın ise, insan kaynağı bağlamında blokun en olumlu projeksiyonlara sahip ekonomi olduğu anlaşılmaktadır. Son veriler dâhilinde 1.243 milyon düzeyinde yüksek bir nüfusu barındıran Hindistan ekonomisinde, nüfus artışının artmaya devam edeceği tespit edilmektedir. 2020 yılında 1.353, 2050'de ise 1.620 milyon kişilik nüfusa ulaşması beklenen Hindistan'ın, bu dönemde çalışan nüfusun ağırlıklı olarak teşkil ettiği 15-64 yaş arası grupta sürekli bir artış kaydedeceği hesaplanmaktadır. Projeksiyonlar, diğer grup ülkelerinde yaşanması beklenen nüfus yaşlanmasının, Hindistan için ancak 2050 sonrasında başlayacağını göstermektedir. Sonuç olarak, gerek artış, gerekse genç nüfusun yoğunluğu

1. Demografik projeksiyonlar orta varyant yöntemiyle hesaplanan UN tahminlerini içermektedir.

anlamında, BRIC ülkeleri arasında geleceğe dair en pozitif demografik göstergelerin Hindistan'a ait olduğu ifade edilebilir.

BRIC ÜLKELERİNDE EKONOMİK KONJONKTÜR

BRIC grubunun makroekonomik ve demografik göstergeleri bu şekilde incelendikten sonra, ülkeler bazındaki son dönem büyüme performanslarına da göz atmak, gelecekle ilgili beklentileri şekillendiren dinamikleri anlamak açısından faydalı olacaktır. Buradan hareketle bu bölümde, 2000'li yıllara hızlı tempolarıyla damgalarını vuran söz konusu 4 yükselen ekonomi, global kriz sonrasındaki gelişmelerinin yanı sıra bundan sonraki dönemlere dair projeksiyonlar çerçevesinde ele alınmaktadır.

Brezilya

2008-2009 yıllarında yaşanan küresel finansal krizle birlikte daralma kaydeden ancak hemen sonrasında hızlı bir toparlanma sürecine giren Brezilya ekonomisi, 2010 yılında yüzde 7,6 gibi önemli bir GSYH artışı gerçekleştirmiştir. Bununla birlikte bu güçlü performans kısa süreli olmuş ve ekonomi kademeli bir şekilde ivme

kaybederek inişe geçmiş ve 2012 yılında yıllık bazda yüzde 1 oranında büyüme kaydetmiştir. (Şekil 1). Bu gelişmede rol alan önemli bir faktörün, büyümeyle beraber ortaya çıkan enflasyonist baskıya yönelik benimsenen sıkı para politikası olduğu söylenebilir. Öte yandan, Brezilya'nın kriz öncesi kuvvetli büyüme oranlarına ulaşma başarısının ardında yatan unsurların da, bugün eskisi gibi olmadığı belirtilmelidir. Bu gerçek, 2013 yılı itibarıyla yüzde 2,5 gibi düşük sayılabilecek bir seviyede gerçekleşen GSYH büyüme oranıyla da gözler önüne serilmiştir. 2014 yılının ilk çeyreğinde ise ekonomik gelişim hızı yüzde 1,9'a gerilemiştir. Dolayısıyla, Brezilya ekonomisinin 2000'lerin başında BRIC grubuna dâhil olmasını sağlayan faktörlerin mevcut durumunu incelemek, bu noktada önem taşımaktadır.

Brezilya ekonomisinde, son 10 yılı aşkın büyüme serüveninde iki önemli motor güç göze çarpmaktadır: Emtia ihracatı ve iç tüketim. Bu doğrultuda, söz konusu dönemde güçlü seyreden dış talebe ve artan emtia fiyatlarına bağlı olarak, demir cevheri başta olmak üzere tarım ürünlerinde de ciddi bir ihracat başarısı yakalayan Brezilya, dış ticaret performansı ile ekonomik büyümesine hız katmış; bununla birlikte, güçlenen hane halkı tüketimi de iktisadi aktivitenin lokomotif olmuştur. Ancak son dönemde ekonomide tüketimin zayıflamasının yanı sıra, dış talepte eski

günlerin ve fiyat artışlarının geri gelmeyişi de, ihracatın büyümeye katkısını azaltmıştır. Dolayısıyla, ihracatında çok önemli bir yer tutan Çin'in metal ithalini azaltması beklentilerinin de katkısıyla, Brezilya ekonomisinin ihracattan büyük bir destek olarak yoluna devam edemeyeceği tahmin edilmektedir. Zayıf seyreden iç talep konusunda ise, arzla ilgili sorunlar yaşandığı bilinmektedir. Bu nedenle, Brezilya'nın ihtiyacı olan en önemli faktörün yatırımlar olduğu gözlemlenirse de, Çin ve Hindistan'a kıyasla, geleneksel olarak GSYH içinde daha düşük bir yatırım dilimine sahip olan Brezilya'nın bu yönde atağa kalkmasının da zor olacağı düşünülmektedir.

Bu göstergeler dâhilinde, Brezilya'nın gelecek dönemde büyüme dinamikleri açısından elinin zayıf olacağı ve bu nedenle de eski popülaritesini yakalamasının oldukça zorlaşacağı ifade edilebilir. Uluslararası kuruluşlar, Brezilya ekonomisinin 2015-2020 arasındaki dönemde bir miktar toparlanacağını ve büyüme hızının yüzde 2-3 bandında seyredeceğini tahmin etmektedir. Bu noktada, Brezilya'yı orta vadede yeniden ayağa kaldıracak bir umudun, sahip olduğu petrol kaynakları olduğu da belirtilmelidir. Geleceğin büyük petrol üreticilerinden olma ihtimali taşıyan Brezilya'nın, kaybettiği ihracat gücünü bu alanda yapacağı hamlelerle yeniden kazanmasının, mevcut durumda ülke için görülen en büyük ümit olduğu söylenebilir.

Rusya

Kriz öncesinde hatırı sayılır bir büyüme performansı yakalamışken, 2009 yılında sert bir şekilde daralma yaşayan Rusya ekonomisi, 2010 ve sonrasında bir süreliğine umut verici bir iyileşme göstermiş; ancak giderek tempo kaybetmiştir (Şekil 1). Bunun sonucunda 2013 yılında yüzde 1,3 oranında bir GSYH artışı gerçekleştirebilen Rusya ekonomisinin, bu trendi gelecek yıllarda da devam ettireceği ve kayda değer bir hıza uzunca bir süre erişemeyeceği öngörülmektedir. Söz konusu durumdan ve devamındaki beklenti-

lerden bahsederken, dünyanın en büyük 8. ekonomisi olan Rusya'nın, aynı zamanda 1 numaralı enerji ihracatçısı konumunda olduğunu da vurgulamak gerekir. Nitekim zengin doğalgaz, petrol ve kömür kaynakları sayesinde yapmakta olduğu dev ihracat, ulusal ekonominin temel taşlarından biri durumundadır. Bu bağlamda, enerji fiyatlarındaki gelişmelerin de, Rusya ekonomisini önemli ölçüde etkilediğinin altı çizilmelidir. Öte yandan, ekonominin talep kanadındaki önemli itici güçlerinden birinin, hane halkı tüketimi olduğu bilinmektedir. 2013 yılı itibarıyla tüketim hala büyümeye destek vermekle birlikte, eski hızından giderek uzaklaşmaktadır. Son dönemde yapılması beklenen yapısal reformların gerçekleşmemesinin de, ekonominin oyuncularını üzerinde negatif bir etki yarattığı ve bu minvalde gerek tüketici gerekse reel kesimde beklentilerin kötümser seyrettiği görülmektedir.

2013 yılında yüzde 1,3 oranında bir GSYH artışı gerçekleştirebilen Rusya ekonomisinin, bu trendi gelecek yıllarda da devam ettireceği ve kayda değer bir hıza uzunca bir süre erişemeyeceği öngörülmektedir.

Özellikle 2013 yılından itibaren ülkede giderek düşen söz konusu ekonomik performans dair öngörüler, Kırım olaylarının gelişmesiyle birlikte bambaşka bir boyut kazanmıştır. Nitekim gelişmelerin ekonomik aktiviteye olumsuz yansıtacağı ve özellikle ihracatın dayanağı olan enerji konusunda sorunlara sebep olacağı endişeleri giderek güç kazanmaktadır. Olaylar öncesinde yapılan projeksiyonlar, 2015 ve sonrasında Rusya ekonomisinin yüzde 2,5 seviyesinde bir büyüme beklediğini tahmin ederken, sonrasında ise görüşler aşağı yönlü revizyonların olabileceği yönünde ağırlık kazanmaktadır. 2014 yılının ilk

çeyreğinde yüzde 0,9 düzeyine gerileyen GSYH gelişim hızı da, bu beklentileri doğrular niteliktedir. Ekonominin bu çerçevede ivme kaybetmesinin ne kadar ciddi bir boyutta olacağı ise, Kırım sorununun ne kadar derinleşeceğiyle yakından ilgili olacaktır. Sonuç olarak göstergeler Rusya ekonomisinin, son yıllarda yitirdiği güçlü performansını, gerek iç dinamikler gerekse özellikle Kırım olaylarının beraberinde getirebileceği dış olumsuzluklara bağlı olarak kolay geri kazanamayacağına işaret etmektedir. Azalan ve yaşlanmaya yüz tutan nüfusuyla da Rusya, geleceğin şekillenmesinde en önemli faktörlerden sayılan insan kaynağı konusunda da, gri bir tablo çizmektedir. Tüm bu doneler birleştirildiğinde ve özellikle yatırımcılar açısından bakıldığında, düşen temposu ve bozulan güven ortamıyla Rusya ekonomisinin, BRIC grubuna girdiği ve sonrasındaki dönemde yaşadığı parlak günlerini artık geride bıraktığı görünümü ortaya çıkmaktadır.

Söz konusu olumsuz şartlara ve performansındaki yavaşlamaya rağmen, Hindistan'ın orta ve uzun vadede halen umut taşıyan bir potansiyele sahip olduğu düşünülmektedir.

Hindistan

Hindistan ekonomisinin, 21. yüzyılın en büyük başarı hikâyelerinden birine imza attığına hiç şüphe yoktur. Hindistan, tarım alanında yaptığı atılımlarla, dünyanın en büyük 2. tarım üreticisi konumundadır ve sahip olduğu işgücünün yarısını bu sektörde istihdam etmektedir. Bununla birlikte, ülkedeki iktisadi aktivitenin motor gücünün hizmetler sektörü olduğu söylenebilir. Bu dinamikler çerçevesinde 2008 öncesi yıllarda yüzde 10 düzeyine yakın büyüme rakamları kay-

deden Hindistan ekonomisi, global krizle birlikte hızlı bir inişe geçmiş; ancak 2010 yılında yüzde 9 bandında gerçekleştirdiği GSYH artışıyla oldukça güçlü bir şekilde toparlanmıştır (Şekil 1). Bununla birlikte ekonomi, bunu takip eden dönemde büyük ölçüde kamu harcamalarındaki yavaşlama ve yatırımlardaki düşüşe bağlı olarak kademeli bir hız kaybı sergilemiştir. Bunun sonucu olarak 2013 yılı itibariyle Hindistan, milli gelirini yüzde 4,7 oranında artırmıştır. 2014 yılının ilk çeyreğinde de ekonominin yüzde 4,6 büyüyerek benzer bir tempoda yoluna devam ettiği görülmektedir.

Sözü edilen son yıllardaki yatırımlara dair gözlenen olumsuz gelişmede, yatırımcıların, beklenen reformların hayata geçirileceğine ilişkin kötümserliği önemli bir rol oynadığını belirtmek gerekir. Öte yandan Hindistan, yukarıda detaylarına değinildiği gibi, kamu maliyesi ve enflasyon anlamında da, BRIC grubunun en olumsuz göstergelere sahip ekonomisi durumunda olduğu görülmektedir. Yine bu çatı altında en düşük düzeyde kişi başına milli gelire sahip olan ülkede, eğitim, sağlık, elektrik, alt yapı ve beslenme konularında oldukça ciddi sıkıntılar yaşanmakta, halkın önemli bir bölümü yoksullukla mücadele etmektedir.

Öte yandan, söz konusu olumsuz şartlara ve performansındaki yavaşlamaya rağmen, Hindistan'ın orta ve uzun vadede halen umut taşıyan bir potansiyele sahip olduğu düşünülmektedir. Nitekim Hindistan'ın gelecek 20 yıl içerisinde, genç bireylerin ağırlıklı olduğu, dünyanın en büyük nüfusuna sahip olacağı öngörülmektedir. Dolayısıyla, Hindistan, bir önceki bölümde değinilen nüfus projeksiyonlarına da paralel bir şekilde, Çin'in kaybedeceği demografik avantajları bünyesinde sürdürmeyi başaracaktır. Bunun yanı sıra, BRIC grubu içinde tek net ithalatçı olan ülkenin ihracata dayalı bir büyümesinin olmaması, bir yandan cari açık sorununu tetiklerken, diğer yandan da eski temposunu yitirmiş yeni dünya ekonomisinin bir sonucu olan dış talep şokların-

dan korunmasını sağlamaktadır. Zira Hindistan ekonomisinin büyümesinde iç talebin lokomotif olduğu bilinmektedir.

Özetlemek gerekirse, mevcut durumda sosyoekonomik göstergelerin olumsuz bir tablo çizdiği Hindistan için, özellikle demografik gücünün artması beklentileri doğrultusunda, ufukta bir umut görünmektedir. Bu bağlamda, 2015 sonrasında ekonominin ivme kazanacağı ve yüzde 6-7 arası bir düzeyde büyüme gerçekleştirebileceği tahmin edilmektedir. Elbette ki bunu başarabilmesi için Hindistan'ı, hızla artan nüfusunu ve şehirleşmesini gerektiği gibi yönetebilmek, elzem olan dev yatırımlar ile reformları yapabilmek gibi zorlu görevler beklemektedir. Dolayısıyla, Hindistan ekonomisinin Asya'nın yeni devi olabilmesi, önündeki bu ciddi mücadeleyi nasıl atlatacağına bağlı olacaktır.

Çin

Ortaya koyduğu büyüme mucizesiyle dünyanın en gözde yükselen ekonomisi olmayı başaran Çin, global kriz öncesinde çift haneli GSYH artış rakamlarıyla yatırımcıların cazibe merkezi haline gelmiştir. Bu sıra dışı başarının arkasındaki ana dinamikler ise, ağırlıklı olarak ihracat ve yatırımlar olmuştur. Çin için bu dönemde, düşük maliyetli zengin insan kaynağının, tartışmasız en kritik avantajlardan biri olduğunu vurgulamak gerekir.

Krizle birlikte geçici bir hız kaybı yaşayan ancak bu dönemi daralmadan atlatan nadir ülkelerden biri olmayı başaran Çin 2010 yılında, diğer BRIC üyelerindeki duruma benzer bir şekilde güçlü performansına geri dönmüş; ancak sonrasında kademeli bir inişe geçmiştir. Büyüme hızını 2013 yılı ve 2014 ilk çeyreği itibarıyla sırasıyla yüzde 7,7 ve 7,4 seviyesine düşüren Çin'in yavaşlamasının temelinde, bir süredir planlanmakta olan "büyümede yapısal değişikliğe gitme" olgusunun etkili olduğunu ifade etmek gerekir. Nitekim Çin, bundan sonraki dönemde ihracat ve yatırım eksenli büyümesinden, tüketim ağırlıklı bir kalkınma modeline geçmeyi hedeflemektedir.

Dolayısıyla, Çin ekonomisinde şimdiden gözlenmeye başlanan yavaşlama, yeniden denge kurmaya yönelik ve büyük ölçüde planlı olacaktır. Zira Çin, ciddi bir gelir artışına imza atmış olmakla birlikte, yoksulluk sıralamasında dünyada Hindistan'dan sonra en yüksek nüfusa sahip ülke durumundadır. Bunun yanı sıra, sağlıktan eğitime iyileştirilmesi gereken çeşitli sosyal sorunlar mevcuttur. Bu nedenle, Çin'in bundan sonraki dönemde odaklanacağı noktanın, güçlü büyüme rakamları kaydetmekten ziyade, halkının yaşam kalitesini artırmak olacağı anlaşılmaktadır.

Bununla birlikte, nüfusun gelecek on yıllarda aşağı yönlü hareket etmeye başlayacak olması ve daha da önemlisi yaşlanması, Çin'in büyüme dinamiklerinde olumsuz bir etki yaratacaktır. Bu minvalde 2015-2020 arası dönemde Çin ekonomisinin GSYH artış hızının yıllık bazda ortalama yüzde 6 bandına gerilemesi beklenmektedir. Demografik etkilerin daha yoğun bir şekilde görüleceği 2020'li yıllardan sonra ise, bu oranın daha da düşeceği öngörülmektedir. Projeksiyonlar, 2040 dönemine gelindiğinde, Çin ekonomisinde yüzde 3-4 aralığında büyüme rakamlarına işaret etmektedir. Bu seviye o gün için dahi birçok gelişmiş ülkeden bir miktar yüksek bir performansa denk gelmekle birlikte, Çin açısından, geçmişle kıyaslandığında oldukça düşük bir tempo anlamı taşımaktadır.

MINT EKONOMİLERİ: GENEL BİR BAKIŞ

2013 yılı sonunda, dünya ekonomisinin "Yeni Dörtlü"sünü MINT ekonomileri olarak tanımlayan O'Neill, Meksika, Endonezya, Nijerya ve Türkiye'yi içine alan bu grubun, özellikle demografik canlılık ve stratejik konumlar bağlamında geleceğin önde gelen ekonomileri arasında olacağını ileri sürmüştür. Adından da çağrıştırdığı gibi, bu grup, bir süredir keyifsiz bir gidişat gösteren global ekonomiye "taze" bir nefes ve yeni bir tat getirebilecektir.

TABLO 3. MINT EKONOMİLERİNDE BAŞLICA EKONOMİK GÖSTERGELER (2013)

	Dünya Nominal GSYH Sıralaması	GSYH (milyar \$)	Kişi Başına GSYH (\$)	Net İhracat (milyar \$)	Bütçe Dengesi / GSYH (yüzde)
Meksika	14	1.259	10.630	-1	-2,3
Endonezya	16	870	3.510	-4	-2,2
Nijerya	37*	286*	1.692*	48,5	-1*
Türkiye	17	820	10.782	-99,8	-1,2

Kaynak: TradingEconomics, IMF, TradeMap

*Tahmini veri

Gelecek için umut veren söz konusu bu 4 ülkeye dair gelecekteki resmi incelemeden önce, geçmiş yıllardaki performanslar ile mevcut durumdaki bazı makroekonomik ve demografik göstergelere göz atmakta fayda vardır. Bu bağlamda Tablo 3, 2013 yılı itibariyle grup ülkelerindeki başlıca ekonomik verilere dikkat çekmektedir. Buna göre, Nijerya dışındaki diğer 3 ekonominin dünya gelir sıralamasında ilk 20’de yer aldığı görülmektedir. GSYH büyüklüğü açısından, Meksika dünyada 1.259 milyar dolar ile 14.; Endonezya 870 milyar dolar ile 16.; Türkiye ise 820 milyar dolar ile 17. sıradadır. Nijerya ise, bu ülkelere kıyasla oldukça düşük bir seviyede olan 286 milyar dolarlık milli geliriyle, üç ortağını oldukça gerilerden, 37. sıradan takip etmektedir.

İlgili ekonomilere, bir refah göstergesi olarak kişi başına düşen milli gelir yönünden bakıldığında ise, Türkiye ve Meksika’nın 2013 yılı itibariyle sırasıyla, 10.782 ve 10.630 dolarla, yüksek orta gelirli ekonomiler sınıfında yer aldığı görülmektedir. Türkiye ekonomisi, 2002 ve sonrasında yakaladığı güçlü GSYH büyümesi sayesinde sadece birkaç yıl içinde üst orta gelirli sınıfa yükselirken, Meksika’nın aynı döneme, hâlihazırda bu grupta yer alarak girdiği anlaşılmaktadır.

Endonezya ve Nijerya ise, sırasıyla 3.510 ve 1.692 dolar seviyesindeki kişi başına GSYH rakamlarıyla, alt orta gelirli ülke statüsündedir. Buradan hareketle, MINT grubunda bu anlamda tam homojen bir ortaklık yapısı olmadığı görülse de, BRIC grubunda da, Rusya ve Hindistan gibi bu konuda birbiriyle hiç örtüşmeyen benzer

örneklerin olduğu bilinmektedir. Bu çerçevede, özellikle Nijerya’nın bir nevi “catch-up” etkisiyle daha şiddetli bir büyüme performansı ortaya koyarak gelecek on yıllarda arayı kapatacağının öngörüldüğü de belirtilmelidir. Nitekim Nijerya 2000’li yıllara 400 dolar bandında bir kişi başı milli gelire yoksul bir ülke olarak girmiş; ancak dinamizmiyle 2006 yılında alt orta gelir statüsüne geçmeyi başarmıştır. Endonezya’nın da, düşük gelirli ülke kategorisini 2003 yılında geride bıraktıktan sonra istikrarla büyüye devam etmiş olması, yüksek orta gelirli ekonomi konumunu elde etmesine sadece birkaç yıllık bir süre kaldığına işaret etmektedir.

Öte yandan, dış ticaret açısından ele alındığında, ihracatta en kuvvetli grup üyelerinden birinin, GSYH içinde yaklaşık üçte birlik payına istinaden Meksika olduğu söylenebilir. İhracat başarısını büyük ölçüde ABD’yle olan yakınlığına borçlu olan Meksika’yı, ihracat değeri büyüklüğü açısından Endonezya ve Türkiye takip etmektedir, Nijerya ise, büyüklük itibariyle bu ülkelerin oldukça altında kalmasına rağmen, toplam milli gelirin üçte biri değerindeki performansı ile, Meksika’ya benzer bir yapı göstermekte ve dikkat çekmektedir. Nitekim Nijerya’nın geleceğinin şekillenmesinde de önemli bir rol oynaması beklenen zengin petrol kaynakları, ihracatta kritik bir unsur teşkil etmektedir.

Net ihracat açısından bakıldığında da, dış ticaret fazlasıyla Nijerya’nın, bu anlamda en avantajlı ülke durumunda olduğu anlaşılmaktadır (Tablo 3). İhracatın GSYH içinde önemli bir yer

tuttuğu Meksika, oldukça düşük seviyede bir dış ticaret açığı verirken, Endonezya için de benzer bir durumun söz konusu olduğu gözlenmektedir. Türkiye ise, özellikle enerji kaynaklı olarak ithalata bağımlı yapısı nedeniyle, net ithalatçı bir ekonomi konumundadır. Bu ise, bir sonraki bölümde ele alınacağı üzere, grubun Türkiye dışındaki ülkelerinin sahip oldukları enerji ağırlıklı emtiaının, dış ticaret dengesi üzerinde ne denli ciddi bir rol oynadığını gözler önüne sermektedir.

Bununla birlikte, grubun tüm üyelerinin mali disiplinde birbiriyle yarışır derecede olumlu tablolar çizdiği gözlenmektedir. 2013 itibariyle bütçe dengesinin milli gelire oranı Türkiye için yüzde -1,2 oranında memnuniyet verici bir düzeyde gerçekleşirken, bu oran Endonezya'da yüzde -2,2, Meksika'da ise yüzde -2,3 gibi yüzde -3 eşliğinin üzerinde makul seviyeler kaydetmiştir. Nijerya ise, yüzde 1 oranındaki bütçe açığıyla, mali disiplinde en önde gelen grup üyesi olmuştur. Kamu borç yükü verilerinde de başarılı oranlara sahip olan ve dolayısıyla kamu finansmanı açısından sağlam görünen MINT grubu ekonomilerinin, enflasyon konusunda da birbirine yakın; ancak BRIC ülkelerine nispeten yüksek rakamlara sahip olduğu söylenebilir. 2013 yılsonu enflasyon oranları, Türkiye, Nijerya ve Endonezya için, sırasıyla, yüzde 7,4, yüzde 8 ve yüzde 8,4 olarak gerçekleşmiş; 2014 yılında ise her bir ülke için inişli çıkışlı bir seyir izlemeye devam etmiştir. Genel olarak bakıldığında ise, bu 3 ekonominin son 1 yıllık dönemde aylar bazında yüzde 7-9 aralığında enflasyon değerleri kaydettiği gözlenmektedir. Meksika ise, yüzde 3-4 aralığında seyreden enflasyon oranıyla blok içerisinde en makul rakamı sergileyen ekonomi olma özelliğiyle dikkat çekmektedir.

MINT grubundaki mevcut ekonomik gidişatı genel hatlarıyla bu şekilde incelendikten sonra, bu ülkelerin geleceğin yükselen ekonomileri olarak nitelendirilmesini sağlayan temel özellikler üzerinde de durmak gerekir. Ağırlıklı olarak demografik ve coğrafi bağlamda olduğu ifade

edilebilecek ve üye ülkelerin ekonomik büyümesinin motor gücü olacağı öngörülen bu dinamiklerin başında nüfus faktörü gelmektedir. Nitekim söz konusu tüm ülkeler, yoğun, büyüyen ve özellikle genç ağırlıklı bir nüfusa sahiptir. Tablo 4'te de görüldüğü üzere, grup içinde en kalabalık nüfus 2013 itibariyle tahmini olarak 247,9 milyon ile Endonezya'da görülmektedir. Endonezya'yı, sırasıyla 169,3 milyon ve 118,4 milyon kişi ile Nijerya ve Meksika izlemektedir. Türkiye ise son veriler dâhilinde, 76,5 milyonluk bir nüfusa sahiptir. Tüm ülkelerin ortak özelliği olan ve payı giderek artan genç nüfusun, grubun gelecek on yıllar içindeki kalkınması yolunda en büyük itici güç olacağı beklenmektedir.

TABLO 4. MINT EKONOMİLERİNDE NÜFUS (MİLYON)

	Nüfus Gerçekleşmesi (2013)	Nüfus Projeksiyonu (2020)	Nüfus Projeksiyonu (2050)
Meksika	118,4	132	156,1
Endonezya	247,9*	269,4	321,4
Nijerya	169,3*	210	440
Türkiye	76,5	80,3	94,6

Kaynak: IMF, UN

*Tahmini veri

Bu çerçevede projeksiyonlara göz atıldığında, grubun demografik anlamda en dikkat çeken üyesinin Nijerya olduğu tespit edilmektedir. Nitekim Nijerya'da, gerek çocuk gerekse 15-64 yaş arası nüfusun uzun yıllar boyunca keskin bir şekilde artması beklenmektedir. Bu bağlamda, çalışma hayatında yoğun bir şekilde rol olan 15-64 yaş grubunun, 2050 sonrasında dahi ciddi ölçüde büyüyeceği tahmin edilmektedir. Söz konusu nüfus patlamasına bağlı olarak, Nijerya'nın nüfusunun 2020 itibariyle 210 milyon, 2050 yılında ise 440 milyon düzeyine sıçrayacağı hesaplanmaktadır.

Yapılan tahminler, bugün grubun en büyük nüfusuna sahip olan ülkesi Endonezya'da da, nüfus artışının artmaya devam edeceğini, özellikle çalışma hayatındaki kesimdeki yukarı yönlü hareketin 2050'lere kadar süreceğini göstermektedir.

Bunun sonucu olarak, Endonezya nüfusunun 2020 ve 2050 yıllarında, sırasıyla 269,4 ve 321,4 milyona ulaşacağı; bu bağlamda, oldukça güçlü ve genç bir işgücünü barındıracağı öngörülmektedir.

Veriler, grubun Amerika ayağındaki üyesi Meksika'nın da, özellikle 2040'lı yıllara kadar 15-64 yaş arasındaki kesimde nüfus artışı yaşayacağına; ülkedeki toplam nüfusun ise 2020 yılında 132 milyon, 2050 itibariyle de 156,1 milyon düzeyine erişeceğine işaret etmektedir. Türkiye ise, grubun en az nüfusa sahip ülkesi olma özelliğini gelecekte de taşıyacaktır. Bununla beraber, Türkiye'de çalışma çağındaki nüfusun da, Meksika'ya benzer şekilde özellikle 2040'lı yıllara kadar yukarı yönlü hareketine devam edeceği saptanmıştır. Bu minvalde, ülke nüfusunun 2020'de 80,3 milyon; 2050'ye gelindiğinde ise 94,6 milyon olacağı hesaplanmaktadır. Dolayısıyla Türkiye'de de gelecek on yıllar boyunca, büyüyen, dinamik ve genç bir insan potansiyeli olacağı anlaşılmaktadır.

MINT grubunun genel olarak avantajlı olduğu bir diğer husus da, lokasyon unsuru olarak ifade edilebilir. Meksika, mevcut ihracat performansından da anlaşıldığı üzere, dünyanın en büyük ekonomisi olan ABD'nin kapı komşusu olmak gibi önemli bir fırsata sahiptir. Ayrıca, Kuzey Amerika ve hızla büyümekte olan Güney Amerika arasında bir köprü niteliğinde olması hasebiyle de, geleceğin dünya ekonomisinde stratejik bir konumu elinde bulundurmaktadır. Türkiye'nin de benzer şekilde, kıtaları birbirine bağlayan, enerji koridoru özelliği taşıyan ve jeopolitik öneme haiz bir lokasyona sahip olması, ciddi bir avantaj olarak addedilmektedir. Endonezya için ise, büyüyen Asya'nın göbeğinde olmasının ve dünyanın 2. büyük ekonomisi Çin'e olan yakınlığının, büyüme yolunda değerli bir fırsat olması beklenmektedir. Dolayısıyla bu 3 ülke, lokasyon açısından kayda değer avantajları ellerinde bulundurmaktadır. Nijerya için bu avantajın şimdilik çok ciddi bir şekilde mevcut olduğu söylenemese de, Afrika'nın büyüme po-

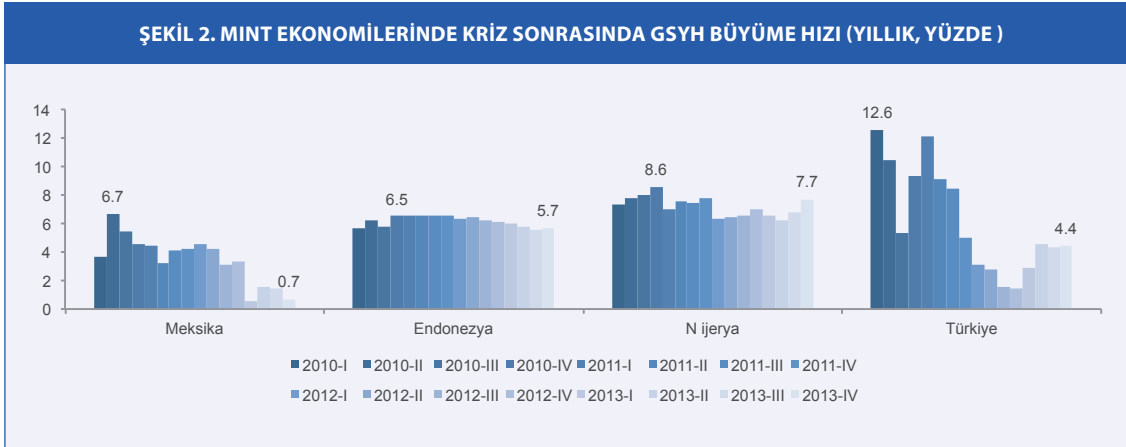
tansiyelinin gerçekleşmesi durumunda, uzun vadede böyle bir şansın gündeme gelmesi söz konusu olabilecektir.

Öte yandan MINT ekonomilerinin sahip olduğu bir diğer ortak avantaj ise, özellikle doğal kaynaklarına işaret eden emtia faktörü olarak adlandırılabilir. Kaynaklar açısından zengin olmayan Türkiye'yi kapsamayan bu durum, diğer 3 ülke için oldukça ciddi fırsatları beraberinde getirebilecektir. Zira Meksika, bilindiği gibi, geniş bir petrol rezervine sahiptir. Meksika'nın ihracatında önemli bir yer kaplayan mineral yağlar ve yakıtlar, bu alanda bol kaynakları olan Endonezya'nın da ihracatında üçte birlik paya sahiptir. Nijerya da, aynı sektörde şanslı bir portre çizmekte ve ihracatının yaklaşık yüzde 90'ını mineral yağlar üzerine yapmaktadır. Buradan hareketle, grubun Türkiye dışındaki ülkelerinin gelecek büyüme senaryolarında, sahip oldukları değerli doğal kaynakların, gerek iç büyümeye cevap verme gerekse dış ticarete katkı sağlama anlamında hatırı sayılır bir rol oynayacağı ifade edilebilir. Madalyonun diğer yüzüne bakıldığında ise, Türkiye, son dönemdeki büyümesini doğal varlıklar yoluyla değil, üretmekle başarmış bir ekonomi olarak aktif yapısıyla bu anlamda bir bakıma pozitif ayrılmaktadır.

MINT ÜLKELERİNDE EKONOMİK KONJONKTÜR

MINT grubu, makroekonomik göstergelerinin yanı sıra, çatısı altındaki 4 ülkenin hangi ortak nedenlerle aynı kategoriye girerek "yeni nesil yükselen ekonomiler" olarak adlandırıldığı bağlamında, yukarıda detaylı olarak incelenmiştir. Bu bölümde ise blok ülkelerinin son dönem performansları, küresel kriz sonrası GSYH gelişim hızları çerçevesinde analiz edilecek ve içinde buldukları konjonktür doğrultusunda geleceğe dair beklentiler tartışılacaktır.

ŞEKİL 2. MINT EKONOMİLERİNDE KRİZ SONRASINDA GSYH BÜYÜME HIZI (YILLIK, YÜZDE)

Kaynak: TradingEconomics

Meksika

2008 yılı öncesinde inişli çıkışlı bir büyüme eğilimi sergileyen Meksika ekonomisi global krizle birlikte sert bir iniş yaparak daralma yaşamış; uzun yıllar sonra ortaya koyduğu en güçlü çıkışını ise krizin hemen ardından toparlandığı 2010 yılında gerçekleştirmiştir. Bu minvalde, 2010-2012 döneminde yıllık bazda ortalama yüzde 4,3 gibi makul, ancak diğer blok üyelerine kıyasla düşük bir büyüme kaydeden Meksika ekonomisi, 2013 yılında ise, zayıflayan ihracat ve daralan yatırımlar nedeniyle tempo kaybına uğramıştır (Şekil 2). 2013'ün son çeyreğini yüzde 0,7 GSYH artışıyla kapatan Meksika, 2014'e ise bir miktar ivme kazanarak girmiş ve yılın ilk çeyreğinde yüzde 1,8 büyümüştür.

Bu noktada, MINT grubunun mevcut durumda en büyük ekonomisi olan Meksika'nın son dönemde sergilediği düşük performansının yakın zamanda yeniden yükselmeye başlayacağına dair öngörülerin ağırlık kazandığının altını çizmek gerekir. 2012 sonunda görevi devralan yeni hükümetin, işgücünden eğitime, rekabet politikasından enerjiye kadar uzanan geniş bir yelpazede, uzun zamandır yapılması beklenen yapısal reformlara el atmış olması, ülkenin geleceği açısından oldukça umut verici görülmektedir. Buna paralel olarak, enerji sektöründeki liberalizasyonlar yatırımcıları heyecanlandırmakta olup,

söz konusu hamlelerin çok geçmeden ülke ekonomisine dinamizm getirmesi beklenmektedir.

Öte yandan, önemli ticari bağlantılarının olduğu komşu ABD ekonomisindeki toparlanmayla birlikte, Meksika ekonomisinin ihracat kanalıyla da giderek canlanacağı tahmin edilmektedir. Yukarıda incelendiği üzere gelecek on yıllarda demografik olarak avantajlı bir konumda olması beklenen Meksika, gerek doğal kaynakları gerekse kıtanın kuzey ve güneyi arasında kurduğu bağ ve ABD'ye olan yakınlığıyla, kayda değer bir büyüme potansiyeline sahip gözükmektedir.

Bununla beraber diğer MINT ülkelerinde de ortak bir sorun olan iş yapma kolaylığındaki engellerin aşılması gerekliliğinin, Meksika için önem taşıyan hususlar arasında yer aldığını da vurgulamak gerekir. Ayrıca, uyuşturucu sorunu da ülke için halen kritik bir konu niteliği taşımaktadır. Ancak problemle savaşmak adına son dönemde daha çok girişimin yapıldığı da göze çarpmaktadır. Yapılacak sıkı reformlar eşliğinde söz konusu yatırım ve ihracat büyümelerinin gerçekleşmesi durumunda, ülke ekonomisinin 2015-2020 arası dönemde yıllık yüzde 4 oranına yakın GSYH artışı kaydetmesi beklenmektedir. 2050'li yıllara kadar bu düzeyde bir tempo sürdürmesi halinde, Meksika ekonomisinin dünyanın en büyük 10 ekonomisi olma şansının oldukça güçlü olduğu tahmin edilmektedir.

Endonezya

2000'li yıllarda başarıyla sürdürdüğü büyümeyi, küresel kriz döneminde dahi yüzde 4 civarında devam ettirmeyi başaran Endonezya, sonrasında ise yüzde 6 bandında istikrarlı bir GSYH artışı sergilemiştir. 2013 yılında hızını bir miktar düşüren Endonezya ekonomisi, yine de yüzde 5,8 gibi hatırı sayılır bir büyümeye imza atmıştır. Ekonomi 2014 yılının ilk çeyreğinde ise, yüzde 5,2 oranında bir milli gelir artışı yakalamıştır. Bununla birlikte, Endonezya'nın, MINT grubunda Nijerya'dan sonra en yüksek ve istikrarlı büyüme kaydeden ülke olduğunun altını çizmek gerekir.

Endonezya ekonomisinin son dönemde tempo kaybetmesinde, Türkiye'nin 2012 yılındaki durumuna benzer bir frenleme senaryosu yaşanmış; artan cari açığın ve aynı zamanda enflasyonun önünü kesmek için ekonomi yönetimi politika tedbirleri almıştır. Bu minvalde yükseltilen faiz oranlarının, 2013 yılında yatırımların düşmesinde ve dolayısıyla iktisadi aktivitenin yavaşlamasında önemli bir rol oynadığı anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, genel itibarıyla ele alındığında, tüketim ve ihracatın ülkedeki GSYH büyümesine katkılarının halen devam ettiği görülmektedir. Kamu harcamalarının da ekonomik gelişimi desteklediğini eklemek gerekir.

Endonezya, makroekonomik göstergelerini büyük ölçüde yoluna sokarak büyüme performansına istikrarlı bir biçimde devam etmekle beraber, halen belli başlı sıkıntıları bünyesinde barındırmaktadır. Halkın önemli bir kısmı bugün hala yoksulluk sınırında ya da bunun altında seviyelerde hayatını sürdürmektedir. Ayrıca, özellikle sağlık ve altyapı konularında ülkenin önemli yatırım ve reformlara ihtiyacı vardır. Endonezya, iş yapma kolaylığı açısından da, dünya sıralamasında oldukça gerilerde yer almaktadır. Dolayısıyla, yatırım ortamının iyileştirilmesi elzem olup, bunun başarılması durumunda, tüm olumsuzluklara rağmen hala pozitif olan yatırım ikliminin daha da canlanacağına şüphe yoktur.

Güneydoğu Asya'nın en büyük ekonomisi konumunda olan Endonezya, 2013 yılında G-20 ülkeleri arasında Çin'den sonra en hızlı büyüme sergileyen ekonomisiyle göz doldurmaktadır. Son yıllarda yatırıma dair notu da önemli ölçüde düzelen Endonezya, giderek artacak olan demografik dinamizmi ve uzunca bir süre yüzde 6 civarlarında sürdürmesi beklenen istikrarlı hızıyla, geleceğin ilk 10 ekonomisi arasında olmaya aday gösterilmektedir.

Nijerya

Nijerya, Endonezya'ya benzer şekilde, global krizden yara almadan çıkan nadir ülkelerden olmuş ve bu dönemde de büyümesini sadece hafif bir tempo kaybıyla sürdürmüştür. Böylelikle Nijerya, MINT grubundaki diğer ülkeler gibi 2010'da güçlü bir trend yakalamış ve blok içinde Türkiye'den sonra en hızlı büyümeyi gerçekleştiren ülke olmuştur. Son dönemde, yüzde 6 ve yüzde 7 bantlarında seyreden kayda değer GSYH artış rakamlarına imza atan Nijerya'nın, 2013 itibarıyla MINT grubunun en yüksek ve istikrarlı büyüme sergileyen ekonomisi konumunda olduğu görülmektedir.

Nijerya bugün Afrika'da en yüksek nüfusa sahip ülkedir ve Batı Afrika bölgesindeki toplam nüfusun yarıya yakınına barındırmaktadır. Yukarıdaki bölümde de değinildiği gibi, yüksek nüfus artış oranlarının uzun yıllar sürmesi beklenen Nijerya, bu bağlamda insan kaynağı anlamında, bölgesinde eşsiz bir potansiyele sahiptir. Ülke nüfusunun, kısa sürede MINT grubundaki diğer ülkeleri önemli ölçüde geçmesi ve 2050 yılına gelindiğinde dünya sıralamasında dördüncülük konumunu elde etmesi beklenmektedir. Nijerya aynı zamanda, Afrika'nın en büyük petrol ihracatçısıdır ve kıtadaki en geniş doğalgaz rezervlerini de elinde bulundurmaktadır. Dolayısıyla ülke ekonomisi, gerek insan kaynağı gerekse doğal kaynaklar anlamında büyüme yolunda ciddi bir potansiyel taşımaktadır.

Nijerya'nın geleceği için sahip olduğu beşeri sermaye ciddi bir avantaj kabul edilmekle birlikte,

mevcut durumda büyümenin işgücü piyasalarına arzu edildiği gibi yansımamış olması, bir yandan da özellikle genç işsizlikle mücadele etmeyi gerektirmektedir. Bu minvalde son dönemlerde devlet, işgücü piyasalarındaki sorunlara çözüm getirebilmek amacıyla, bilgi teknolojileri, inşaat, turizm, deri ve eğlence gibi sektörlerle yönelik çalışmalara ağırlık vermektedir. Ülkenin baş etmek zorunda olduğu bir başka problem ise, yaygın bir şekilde görülen yoksulluktur. Endonezya'da olduğu gibi, Nijerya'nın da, eğitim ve altyapı anlamındaki ciddi sorunlarına ciddi çözümler getirmesi elzem görülmektedir. Bu noktada, ekonomik aktiviteyi direkt etkileyen elektrik arzı hususunda alınması gereken uzun bir yol olduğunu da vurgulamak gerekir. Ayrıca, yolsuzluk sorunu, ülkenin imajı açısından ciddi bir yatırım engeli oluşturmaktadır. Endonezya başta olmak üzere diğer MINT ülkelerinde de hamleler yapılması gereken yatırım ortamının iyileştirilmesi konusunda, özellikle iş yapma kolaylığı anlamında atılımlar yapmaya en çok ihtiyaç duyan blok ülkesi Nijerya'dır.

Öte yandan, ülkenin uzun süredir var olan bu sorunlara rağmen istikrarlı bir yüksek büyüme sergilemesi de, bir bakıma hayranlık uyandırmaktadır. Son 10 yıllık dönemde sıkı bir şekilde devreye sokulan reform ajandası, ülkenin gelecekteki büyümesinde önemli bir faktör olması beklenen petrol sektörü başta olmak üzere, ekonominin çeşitli alanlarında ümit vermektedir. Petrol ihracatı son veriler dâhilinde Nijerya'nın toplam ihracatı içinde yüzde 90 civarında önemli bir paya sahip olup bütçe gelirleri üzerinde de ağırlıklı bir rol oynamaktadır. Bu nedenle, petrol piyasasının, Nijerya için kritik bir unsur niteliği taşıdığı ortadadır. Ancak bu durum aynı zamanda, petrol fiyatlarının değişkenliğinin ekonomik büyümeye yansımalarını da şekillendirmektedir. Buna örnek olarak, son yıllarda petrol fiyatlarının aşağı yönlü hareket etmesinin, sektörün GSYH büyümesi üzerindeki rolünü zayıflatmış olması verilebilir. Bununla beraber, Nijerya ekonomisinin dinamiklerini petrolle sınırlandırmak yanlış

olur. Nitekim veriler son dönemde, tarım, ticaret ve hizmetler sektörlerinin, ekonomik büyümeyi ciddi anlamda desteklediğini göstermektedir.

Nijerya ekonomisinin, sahip olduğu dev potansiyel ve devam ettirilmesi beklenen reformlarıyla, 2015-2020 arası dönemde yüzde 7'ye yakın seviyelerde bir büyümeyi sürdüreceği öngörülmektedir. Dinamizmini gelecek on yıl boyunca istikrarlı bir şekilde koruması beklenen ülkenin, 2050'lere doğru ise, yüzde 5-6 gibi hatırı sayılır GSYH artışlarına imza atarak yoluna devam edeceği ve ekonomik büyüklük açısından MINT grubu içindeki ülkelerle arasındaki farkı büyük ölçüde kapatarak oldukça üst sıralara tırmanacağı tahmin edilmektedir.

Nijerya ekonomisinin, sahip olduğu dev potansiyel ve devam ettirilmesi beklenen reformlarıyla, 2015-2020 arası dönemde yüzde 7'ye yakın seviyelerde bir büyümeyi sürdüreceği öngörülmektedir.

Türkiye

2001 Krizi ile büyük bir yıkıma uğrayan Türkiye Ekonomisi, 2002 yılından sonra oluşan güven ortamı ve uygulanan yapısal reformlar sayesinde büyük bir dönüşüm geçirmiştir. Bu dönüşümün sonucunda, 2012 yılına kadar geçen dönemde ekonomi güçlü bir kalkınma sürecine imza atmış ve yıllık bazda ortalama yüzde 5,4 oranında büyümüştür. Esas itibarıyla, küresel krizin yaşadığı 2008 ve 2009 yılının belli çeyreklerindeki ekonomik daralmalar hariç tutulduğunda, büyüme hızının daha da kuvvetli olduğu görülmektedir. Nitekim milli gelir 2002-2007 döneminde yüzde 6,9; kriz sonrasındaki 2010-2012 yılları arasında ise yüzde 6,7 civarında artış kaydetmiş, gelişmiş ülkeler başta olmak üzere krizin sarstığı sayısız ülke kendine gelemeyen hızla

toparlanarak bazı çeyreklerde çift haneye ulaşan yüksek büyüme rakamlarına imza atmıştır. 2012'de ekonomideki ısınma nedeniyle bilinçli olarak kestiği hızını 2013'te yeniden yüzde 4'e çıkaran Türkiye, bugün MINT bloku içerisinde kişi başına gelir anlamında Meksika'dan sonra gelen en refah 2. ekonomidir.

Türkiye ekonomisinde 2014 yılından itibaren, ihracattan önemli bir destek olarak dış ticaret yönünde dengelenen bir büyüme modelinin hayata geçmesi beklenmektedir.

Türkiye ekonomisinin, bir takım olumsuz siyasi gelişmelere rağmen, 2014 yılında da temposundan taviz vermeden yoluna devam ettiği görülmektedir. 2013 yılında Avrupa Birliği'nin resesyondan çıkmasıyla Türkiye ihracatına yansıyan olumlu tablo, 2014 yılında büyük bir hızla devam etmektedir. Bölgenin yavaş da olsa giderek toparlanacağı yönündeki işaretler, Türkiye ekonomisinde ihracata ilişkin umutları güçlendirmiştir. Bu minvalde, 2014 yılından itibaren, ihracattan önemli bir destek olarak dış ticaret yönünde dengelenen bir büyüme modelinin hayata geçmesi beklenmektedir. Son dönemde GSYH gelişiminde motor güç olan tüketim ise, bir miktar hız kesmekle birlikte, iktisadi aktivitenin temel taşlarından biri olmaya devam edecektir. Nitekim 2014 yılının ilk çeyreğinde yüzde 4,3 büyüyen Türkiye ekonomisinde motor güç, büyümeye 2,9 yüzde puanlık destek veren ihracat olmuş; özel tüketim ise ivme kaybı yaşamakla birlikte 2,1 puan katkıyla 2. sırada gelmiştir. Öte yandan ülkede, son yıllarda ekonomik gelişime olumlu katkıda bulunamayan yatırımların da, yeniden canlanmaya başlaması gerekmektedir. 2013 yılının ikinci yarısında yukarı yönlü harekete geçen, ancak 2014 yılının ilk çeyreğinde yüz-

de 1,3 oranında yıllık düşüş yaşayan yatırımlar konusunda atılacak adımlar, ekonominin sağlıklı gelişimi açısından önem taşımaktadır. Özellikle yabancı dış yatırımların ülkeye çekilmesi ve bu bağlamda yatırım ortamının iyileştirilmesi, Türkiye'nin öncelikli ihtiyaçları arasında yer almaktadır. Bu sağlandığı takdirde, dış talep yönündeki başarının da sürdürülmesiyle birlikte kaliteli ve uzun soluklu bir büyüme sağlanabilecektir.

Öte yandan mali politikadaki başarısının yanı sıra, proaktif ve ihtiyatlı para politikasını da özenli bir şekilde sürdüren ekonomi yönetimi, 2013 yılında diğer birçok yükselen piyasanın olumsuz etkilendiği FED kararları gibi dış etkilerin yanı sıra, Gezi ve 17 Aralık süreçlerinde de önemli testlerden geçmiştir. Söz konusu gelişmelerin para piyasaları üzerindeki ciddi yansımaları, uygulanan politikaların etkisi ve beklentilerdeki iyileşmelerle birlikte son aylarda durulmaya başlamıştır. Bununla birlikte, enflasyonun aşağı seviyelere çekilmesi gerekliliği de, ilgili unsurla bağlantılı olmakla birlikte, geçerliliğini korumaktadır. Genel itibarıyla makul bir tablo çizen makroekonomik göstergeler arasında göze çarpan ve aslında Türkiye'nin uzun yıllardır süren yapısal bir problemi olan cari işlemler açığının ise, iyileşme sürecine girmiş olduğu gözlenmektedir. Özellikle 2014 yılında ihracatın tırmanışa geçerken, ithalatın zayıflaması bu gelişmeyi daha da güçlendirecektir. Bu bağlamda, yılın ilk çeyreğinde cari açık yıllık bazda %30,8 oranında gerileme kaydetmiştir.

Türkiye, 2014-2016 Orta Vadeli Planı'nda da yer aldığı üzere, 2016 yılında 12.670 dolarlık kişi başı milli gelire ulaşmayı ve böylece yüksek gelirli ülke statüsüne atlamayı hedeflemektedir. Projeksiyonlar, ulusal ekonominin 2015-2020 arası dönemde yüzde 4 civarında bir yıllık GSYH artışı gerçekleştireceğine işaret etmektedir. Türkiye, ayrıca, 2023 yılı için koyduğu özel hedefleriyle ve planlamasını yaptığı yepyeni büyük projelerle kalkınma yolunda önemli adımlar atmaktadır. Bununla birlikte, yukarıda ele alındığı

gibi, genç ve dinamik nüfusuyla da, büyümenin temel taşlarından biri olan insan faktöründe oldukça değerli bir potansiyel taşımaktadır. Stratejik konumu sayesinde, dış ticaret ve enerji alanlarında yeni fırsatlara kucak açabileceği beklenen Türkiye, tüm bu unsurlar birleştirildiğinde, 2050 yolunda geleceğin en parlak ekonomilerinden olmaya namzet gösterilmekte ve bu nedenle de MINT bloku içerisinde konumlandırılmaktadır.

SONUÇ: KÜRESEL EKONOMİDE "TAZE" BİR SOLUK

Önceki bölümlerde yapılan detaylı incelemeler, BRIC grubu genelinde son yıllarda büyüme performansında yaşanan gözle görülür düşüşe işaret etmektedir. Çin ve Hindistan, grubun halen istikrarlı ve makul seviyelerde büyüyen üyeleri olmakla birlikte, aynı durum Brezilya ve Rusya için söz konusu değildir. İç talep zayıflaması yaşayan Brezilya için, önemli bir ticaret partneri olan Çin'in yavaşlaması ise ihracat anlamında geleceğe dair olumsuz beklentilere yol açmaktadır. Petrol kaynaklarına bağlı olarak bir umut taşıyan Brezilya ekonomisinin bir miktar ivme kazanması beklenmekle birlikte, bunun düşük düzeylerde gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. Rusya'nın mevcut zayıf temposunun da, gerek son dönemde sarsıntı yaratan jeopolitik olaylar gerekse giderek düşmesi ve yaşlanması beklenen nüfusu nedeniyle, çok da kolay toparlanamayacağı görülmektedir. Öte yandan Çin, ihracat ve yatırım temelli büyüme modelini tüketime kaydırmayı ve halkın refah düzeyini artırmayı hedeflemekte; bu bağlamda ivme kaybetmeyi planlamaktadır. Yaşlanan nüfusuyla, geçmiş dönemdeki demografik avantajını giderek kaybetmesi beklenen Çin, gelecek on yıllarda oldukça zayıflayacak büyüme hızı ile yatırımcılar açısından eski cazibesini korumayacak olsa da, bir dünya devi olmayı sürdürecektir. BRIC grubunda, dinamizmini en

canlı tutacak ekonominin ise, Hindistan olacağı tahmin edilmektedir. 2050'lere kadar nispeten genç kalacak ve artacak nüfusu ile Hindistan'ın, halen bir potansiyel taşıdığı düşünülmektedir. Bununla beraber, ülkenin çözmesi gereken, ciddi yoksulluk, eğitim ve altyapı problemleri de gözden kaçmamaktadır.

Bu bağlamda, 2000'li yılların başında sivrilmelerini sağlayan belli başlı faktörlerde bozulmalar yaşayan ve/veya yaşanması beklenen BRIC grubuna yeni dönemde alternatif olarak sunulan MINT ülkelerini avantajlı konuma sokan bazı unsurlar göze çarpmaktadır. Öncelikle son dönemdeki ekonomik gelişime bakılacak olursa, MINT grubunun, 2013 yılında ortalama yüzde 4,4 oranında büyüyen BRIC ülkelerinden 0,5 puanlık daha yüksek bir performans gösterdiği tespit edilmektedir. 2014 yılının ilk çeyreğinde ise, bu farkın açıldığı dikkat çekmektedir. Bu dönemde BRIC grubu ivme kaybederek ortalama yüzde 3,7 büyüme hızı kaydederken, tahmini Nijerya verileri dâhilinde MINT yüzde 4,7 civarı bir büyüme gerçekleştirmiştir.

Grupta Nijerya ve Endonezya en istikrarlı ve güçlü büyümeleri sergilerken, Türkiye'nin bilinçli olarak kestiği GSYH gelişim hızınının 2013'te arttığı ve 2014 yılında devam ettiği görülmektedir. Bu 3 ülkenin, söz konusu büyüme performanslarını gelecekte de çok düşürmeden devam ettirmesi beklenmektedir. Meksika'nın ise, mevcut durumda düşük olan dinamizmini, reformlar ve komşusu ABD'deki toparlanmayla birlikte hızlandıracağı tahmin edilmektedir. Nitekim 2014 yılının ilk çeyreğine dair veriler, bu beklentiyi kısa vadeli bir perspektiften de olsa desteklemiştir.

Tüm MINT ülkeleri nüfus açısından geleceğe dair pembe tablolar çizerken, özellikle Türkiye, Meksika ve Endonezya'nın lokasyon olarak da cazip avantajlar taşıması önemli bir noktadır. Türkiye dışındaki blok ülkelerinin hatırı sayılır doğal kaynaklara sahip olması da, grubun cazibesini artırmaktadır. Türkiye ise doğal kaynaklar olmaksızın, üretmek büyümeyi başaran bir ülke

olarak grup içinde ayrılmaktadır. Bununla birlikte, özellikle Nijerya ve Endonezya'da, altyapı, eğitim, sağlık gibi alanlarda ciddi düzenleme ve iyileştirmelere ihtiyaç duyulduğu da inkâr edilemez. Ayrıca, söz konusu 4 ülkenin de, yatırım ortamını iyileştirmesi gerekliliğinin altını çizmek gerekir.

Özet olarak, MINT ülkelerinin, gerek yüksek büyüme hızları ve olumlu ekonomik görünümüleri, gerekse sahip oldukları cazip nüfus, lokasyon ve emtia avantajlarıyla, gelecek on yıllar içerisinde hatırı sayılır bir kalkınma serüveni yaşayacakları tahmin edilmektedir. Dünya ekonomileri arasında ön sıralara tırmanmaları beklenen bu 4'lü arasından Meksika ve Endonezya'nın, 2050 yılına geldiğinde GSYH sıralamasında ilk 10'a gireceği, Nijerya ve Türkiye'nin ise sırasıyla 13. ve 14. olacağı öngörülmektedir. Bu hesaplamalarda, Türkiye için yıllık ortalama yüzde 4 büyüyeceği varsayımı geçerlidir ve daha yüksek büyüme rakamları gerçekleştirilmesi durumunda daha üst sıralara çıkma şansı olabilecektir.

Niceliksel tahminler, sözü edilen uzun vadeli dönemde değişebilecek çeşitli faktörler neticesinde sapmalar gösterebilecek olmakla birlikte, MINT konseptinin ortaya koyduğu en dikkat çekici tespit, geleceğin dünyasındaki eksen kaymasının yine gelişmekte olan ekonomiler yönünde olacaktır. Bu bağlamda Türkiye de, gerek 10 yılı aşkın süredir sergilediği etkileyici performansı, gerekse hayata geçirdiği yeni projeleri ve baş koyduğu hedefleri doğrultusunda, önümüzdeki 20 yıllık dönemde parmakla gösterilen bu nadede ekonomiler arasında olacağını, şimdiden tüm dünyaya ispatlamaktadır.

Sonuç olarak MINT ülkelerinin, var olan irili ufaklı problemlerine rağmen, çeşitli reformlar ve kalkınmanın beraberinde getireceği pozitif dışsallıklarla birlikte bunları aşacağı ve geleceğin büyüyen 4'lüsü olacağı öngörülmektedir. Genç ve dinamik yapılarıyla bu 4 ülkenin, dünya ekonomisine BRIC grubundan farklı, taze bir tat getireceği ifade edilebilir.

2000'li yılların başından itibaren yükselen "Büyük Dörtlü" olarak nitelendirilen ve Brezilya, Rusya, Hindistan ile Çin'den oluşan BRIC ekonomileri, son 10 yılı aşkın dönemde gelişen ekonomiler arasında en gözde piyasalar haline gelmiştir. Söz konusu dönemde çift haneli büyüme rakamlarına dahi ulaşan BRIC grubunun son yıllarda zayıflamakta olan performansı ise, bu ekonomilerle ilgili soru işaretlerinin giderek büyümesine sebep olmaktadır.

Bu doğrultuda, milenyumun ilk yıllarından bu yana önemli bir testten geçen BRIC ülkelerinin, çeşitli dinamikler nedeniyle eski günlerine dönemeyeceği kabulü yaygınlaşırken, buna bağlı olarak alternatif piyasa arayışları da gündemden düşmemektedir. Bu arayışlara son dönemde verilen ve dünya çapında ses getiren cevaplardan biri ise, geleceğin 4 yeni ekonomisi olarak adlandırılan ve Türkiye'nin de bir parçası olduğu MINT oluşumudur.

İç dinamikleri büyüme için oldukça avantajlı olarak nitelendirilen ve Meksika, Endonezya, Nijerya ve Türkiye'den oluşan bu grubun, ileriki dönemlerde BRIC'in pabucunu dama atabileceği düşünülmektedir. Bu minvalde MINT ekonomilerinin, BRIC tarafından geçmiş dönemde sergilenen performansa ulaşabilmesi konusunda ne denli başarılı olabileceği, bugün uluslararası piyasalarda en merak uyandıran konulardan biri haline gelmiştir. MINT ülkelerinin, gerek olumlu ekonomik görünümleri, gerekse sahip oldukları cazip nüfus, lokasyon ve emtia avantajlarıyla, gelecek on yıllar içerisinde hatırı sayılır bir kalkınma serüveni yaşayacakları tahmin edilmektedir. Öte yandan grup, ismine ilham veren taptaze fırsatlara kapı açtığı gibi, hiç şüphesiz, ülkeler bazında çeşitli zorlukları da bünyesinde barındırmaktadır.

Bu analiz çalışması BRIC ve MINT ekonomilerini, son dönemdeki gelişmeler ışığında mercek altına almakta ve geleceğe dair beklentileri ortaya koymaktadır. Bunun yanı sıra çalışma, mevcut bilgiler ışığında iki grubu kıyaslayarak yatırımcılar açısından MINT'in nasıl bir yeni soluk olabileceğini tartışmaktadır.

ANKARA • İSTANBUL • WASHINGTON D.C. • KAHİRE

www.setav.org